

Aanbeveling nr 06/2011 van 6 juli 2011

Betreft: Aanbeveling betreffende installatie en gebruik van bewakingscamera's in opsluitingsplaatsen (cellen en arrestantenlokalen) en andere plaatsen van het commissariaat (CO-AR-2010-04)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 30;

Gelet op de aanvraag van de federale politie ontvangen op 19/11/2010;

Gelet op het verslag van dhr. Stefan VERSCHUERE en Frank SCHUERMANS;

Brengt op 6 juli 2011 de volgende aanbeveling uit:

A. Context van de tussenkomst van de Commissie

1. De federale politie, alsook verschillende lokale politiezones, vragen sinds enige tijd regelmatig informatie aan de Commissie met betrekking tot de installatie van videobewakingssystemen in de cellen van commissariaten, maar ook in andere ruimten van deze commissariaten (fouilleringsruimte, verhooruimte,...). De vragen betreffen zowel de wettelijkheid van een dergelijke installatie alsook, in voorkomend geval, de maatregelen inzake bescherming van de privacy die in een dergelijke situatie moeten worden genomen.
2. In een schrijven van 2009 aan de Commissie (Algemene Directie van de Ondersteuning en het Beheer – Directie van de juridische dienst) zet de federale politie de juridische grondslagen en doeleinden uiteen waarvoor de politiediensten een dergelijke videobewaking invoeren.
3. In april 2010 heeft de Commissie twee Brusselse commissariaten bezocht teneinde met eigen ogen dergelijke installaties te zien en, in een constructief klimaat, de politiediensten (lokaal en federaal) te horen betreffende de genomen technische en organisatorische maatregelen, betreffende hun noden en de redenen die aangevoerd worden voor een dergelijke videobewaking.
4. De Commissie heeft de problematiek onderzocht in het licht van de geldende wetgeving en de bestaande gebruiken en formuleert de onderhavige aanbeveling die bedoeld is voor de personen die gefilmd worden na hun aanhouding door de politiediensten en opgesloten blijven in een politiepost, wat steeds tijdelijk is in afwachting van andere onderzoekshandelingen (fouillering, verhoor, enz ...) of een transfer naar een gevangenis of gesloten instelling. In beginsel duurt een opsluiting in een cel in een politiegebouw nooit langer dan 24 uur.

B. Toezicht houden en responsabiliseren

5. De bestuurlijke of gerechtelijke aanhouding (dat laatste in het jargon ook wel "voorlopige hechtenis" genoemd) vormt ongetwijfeld het meest voorkomende geval waarin toezicht door de politie moet worden uitgeoefend. Behoudens de aanhouding wordt algemeen aanvaard dat andere maatregelen (zoals bijvoorbeeld de ophouding¹, het verhoor of de fouillering) de persoon eveneens onder de verantwoordelijkheid en het toezicht van de politie plaatsen.

¹ Artikel 34 § 4 van de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt: Indien de persoon waarvan sprake in voorgaande paragrafen weigert of in de onmogelijkheid verkeert het bewijs te leveren van zijn identiteit, alsook indien zijn identiteit twijfelachtig is, mag hij worden opgehouden gedurende de voor de verificatie van zijn identiteit noodzakelijke tijd.

6. In de Europese Code inzake politie-ethiek verduidelijkt de Raad van Europa² dat: (vrije vertaling, geen officiële vertaling beschikbaar) "*de politie de veiligheid moet waarborgen van de personen die in voorlopige hechtenis worden genomen, moet waken over hun gezondheid, moet voorzien in bevredigende hygiënische omstandigheden en in een passende voeding*". Dit betekent dat "*de politie actief moet toezien op de veiligheid van personen die onder haar toezicht geplaatst werden. Zij draagt de volledige verantwoordelijkheid voor de bescherming van de gedetineerden tegen ieder gevaar van zowel buiten als binnen de plaats van hechtenis met inbegrip van de schade die gedetineerden zichzelf zouden kunnen toebrengen*".
7. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens³ onderstreept (vrije vertaling) dat "*personen in voorlopige hechtenis zich in een kwetsbare situatie bevinden en de overheden de plicht hebben hen te beschermen. Een staat is verantwoordelijk voor iedere persoon die in voorlopige hechtenis wordt genomen aangezien deze volledig in handen valt van het politieapparaat*".
8. In het Belgisch recht verduidelijkt de deontologische code van de politiediensten⁴: "*De personeelsleden zijn verantwoordelijk voor iedere persoon die het voorwerp is van een vrijheidsberovende maatregel of toestand en die zij moeten bewaken of die onder hun toezicht wordt geplaatst. Zij nemen de noodzakelijke maatregelen om ongevallen, ontsnappingen of samenspanningen met derden te voorkomen en ze oefenen met dit doel een effectieve bewaking uit. Ze eerbiedigen de waardigheid van alle personen die aldus onder hun toezicht staan en onthouden er zich van die personen te onderwerpen aan een onmenselijke en ontorende behandeling of aan represailles. De personeelsleden helpen de personen die onder hun toezicht staan en die klaarblijkelijk geneeskundige verzorging nodig hebben*".

De mogelijkheid moet hem worden geboden zijn identiteit te bewijzen op eender welke wijze. In geen geval mag de betrokkene te dien einde langer dan twaalf uur worden opgehouden

(Giles L. Bourdoux et al., « Doorgangscellen en bewaarkamers bij de politie », Cahier Vast Comité P nr. 2, Brussel, 2005, blz.87).

² Aanbeveling Rec (2001)10 (Europese Code inzake politie-ethiek) aangenomen door het comité van de Ministers van de Raad van Europa van 19 september 2001 (zie meer in het bijzonder paragraaf 56 en het commentaar blz. 71)

³ Arrest Turan Cakir van 10 maart 2009 waarmee België onder meer veroordeeld wordt voor schending van artikel 3 EVRM (verbod op foltering, onmenselijke en vernederende behandeling)

⁴ Koninklijk besluit van 10 mei 2006 houdende vaststelling van de deontologische code van de politiediensten, artikel 51 betreffende de personen die van hun vrijheid beroofd zijn.

C. Gebruik van videobewaking

9. Een toevlucht tot videobewaking laat toe te bewijzen dat een opsluiting⁵ rustig dan wel problematisch is verlopen maar ook om aan te tonen dat de bewijzen die gedurende het onderzoek werden verworven, zonder dwang of agressiviteit vanwege de handhavingsdiensten werden verkregen.
10. Het Comité P erkent eveneens dat (vrije vertaling, geen officiële vertaling beschikbaar) "*het belang van videobewaking niet meer moet worden aangetoond, zowel voor de aangehouden personen die zich nadien beklagen over omstandigheden van hun aanhouding, als voor de politieambtenaren die zich moeten verdedigen tegen vermeende slechte behandelingen*"⁶.

D. Toepasselijke wetgeving

11. Videobewaking wordt voortaan in het algemeen geregeld door de Wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's. Zij definieert wat moet worden verstaan onder "bewakingscamera's" (artikel 2, 4°): "*elk vast of mobiel observatiesysteem dat tot doel heeft misdrijven tegen personen of goederen of overlast in de zin van artikel 135 van de nieuwe gemeentewet te voorkomen, vast te stellen of op te sporen, of de openbare orde te handhaven en dat hiervoor beelden verzamelt, verwerkt of bewaart*". Wat de videobewaking van cellen aangaat behoren onder deze doeleinden: het voorkomen of vaststellen van gewelddadige feiten tussen gevangenen, tegen een politieagent of door een politieagent, het beschadigen van de lokalen of het meubilair,...
12. Het is echter duidelijk dat de videobewaking van cellen en het gebruik van de beelden andere doeleinden nastreven, namelijk in de eerste plaats: de gevangenen tegen elk gevaar beschermen, onder meer door te waken over hun gezondheid, getuigen over de houding van de politiediensten, de rechten van de verdediging eerbiedigen....
13. De camerawet zelf laat toe sommige wettelijke conflicten op te lossen die zouden kunnen ontstaan door het gelijktijdig beogen van verschillende doeleinden aan de hand van een videobewakingsstelsel. Haar artikel 3 stelt inderdaad dat:

⁵ Voormeld ⁵ Arrest Turan Cakir van 10 maart 2009 (vrije vertaling): "*wanneer de bedoelde gebeurtenissen volledig of voor een groot stuk uitsluitend gekend zijn door de autoriteiten, leidt iedere blessure die tijdens deze periode werd opgelopen tot een feitelijk vermoeden. Het behoort toe aan de regering de bewijzen te leveren van feiten die de beweringen van het slachtoffer kunnen in twijfel trekken*" (punt 54 van het arrest).

⁶ Cahier n°30 du Comité P, « *douze ans de contrôle des amigios et autres lieux d'enfermement policiers* », 2008, blz 18 (geen vertaling beschikbaar), alsook Giles L. Bourdoux et al., « *Doorgangscellen en bewaarkamers bij de politie* », Cahier Vast Comité P nr. 2, Brussel, 2005, blz. 45

"Deze wet is niet van toepassing op de plaatsing en het gebruik van :
 - bewakingscamera's geregeld door of krachtens een bijzondere wetgeving
 - (...)"

14. In dit verband merkt de Commissie op dat de videobewaking van politiecellen voorzien, toegelaten en omkaderd wordt (op minimale doch duidelijke wijze) door het Koninklijk besluit van 14/09/2007 betreffende de minimumnormen, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen ("cellenbesluit").

Het bestaan van deze specifieke rechtsnorm sluit de videobewaking van cellen en opsluitingsplaatsen uit van de toepassing van de camerawet. Voor de aspecten van deze videobewaking en de verwerking van de beelden die hierdoor worden gegenereerd en die niet geregeld worden door het Koninklijk besluit van 14/09/2007, meent de Commissie dat in afwachting van specifieke bepalingen de algemene regels van de privacywet moeten toegepast worden. De Commissie zal op deze basis bepaalde aanbevelingen formuleren, onder meer wat de bewaringstermijn en de extractie van de beelden betreft en zal hierbij de nadruk leggen op de noodzaak van uniforme regels voor alle politiezones en alle commissariaten.

15. Vanuit een bekommernis om de wetgeving betreffende de privacy te eerbiedigen nemen sommige politiediensten reeds het initiatief en geven hun videobewakingsstelsel aan bij de Commissie. De Commissie kan een dergelijke aanpak enkel aanmoedigen.

E. Videobewaking in cellen en arrestantenlokalen

E. 1. Bedoelde plaatsen en redenen van opsluiting

16. Hiermee worden niet de cellen bedoeld in een gevangenisomgeving maar veeleer de opsluitingsplaatsen in politiegebouwen – of posten, gewoonlijk "amigo's"⁷ genoemd.

17. Deze opsluitingsplaatsen worden gebruikt voor personen die aangehouden worden door de politiediensten:

- ofwel vormen zij het onderwerp van een bestuurlijke aanhouding (artikel 31 van de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt): met andere woorden een aanhouding (waartoe werd beslist door een politieambtenaar, officier van bestuurlijke politie) omdat de persoon de

⁷ Amigo wordt gedefinieerd in les *Pandectes belges*, volume 7, 1882, blz. 878.2 (definitie overgenomen en referentie gebruikt in het Cahier n°30 van het Comité P, « douze ans de contrôle des amigos et autres lieux d'enfermement policiers », 2008, blz. 3).

openbare rust of veiligheid heeft verstoord. Dit soort vrijheidsberoving mag in geen geval twaalf uur overschrijden.

- ofwel vormen zij het onderwerp van een gerechtelijke aanhouding (artikelen 1, 2 en 18 van de Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis): met andere een arrestatie (waartoe werd beslist door een officier van gerechtelijke politie of door de procureur des Konings) omdat tegen de persoon ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of een wanbedrijf bestaan. Dit soort vrijheidsberoving mag in geen geval vierentwintig uur overschrijden en moet, in voorkomend geval, bevestigd worden door een bevel tot aanhouding, afgeleverd door een onderzoeksrechter (artikel 16 van de Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis).
- Ofwel gaat het om de bovenvermelde tijdelijke ophouding zowel in het kader van de bestuurlijke politiebevoegdheden (zoals de identiteitscontrole) als in het kader van een gerechtelijk optreden (bijvoorbeeld in het kader van een heterdaadsituatie waarbij de politie, in afwachting van de formele arrestatie door een officier van gerechtelijke politie, de verdachte tijdelijk ophoudt)
- ofwel vormen zij het onderwerp van een voorlopige vrijheidsberoving ingevolge een bijzondere juridische basis zoals bijvoorbeeld openbare dronkenschap (Besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van dronkenschap, artikel 1 § 2)⁸ of het gebrek aan identiteitsdocumenten voor vreemdelingen (Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, artikel 74/7)⁹ of nog wegens het verstoren van een hoorzitting (artikel 760 van het Gerechtelijk wetboek)¹⁰.

- 18.** Bijgevolg zal de videobewaking van een aangehouden persoon in beginsel slechts gedurende maximaal vierentwintig uur effectief zijn.

E.2. Koninklijk Besluit van 14 september 2007

- 19.** De politiediensten rechtvaardigen de installatie en gebruik van bewakingscamera's in cellen en arrestatielokalen op basis van het Koninklijk Besluit van 14 september 2007 betreffende de

⁸ "Bovendien kan de delinquent, indien hij wanorde, schandaal, of voor een ander of voor hem zelf gevaar veroorzaakt, in het gemeentelijk huis van bewaring of in de veiligheidskamer van de rijkswacht opgesloten worden gedurende ten minste twee uren en ten hoogste twaalf uren. Hij ontvangt, indien zijn toestand zulks vereist, de nodige geneeskundige zorg" Het niveau en de aard van de dronkenschap kan en wordt niet in vraag gesteld: de "dronken" burger die de openbare orde verstoort door bijvoorbeeld nachtlawaai te veroorzaken wordt opgesloten in een politiecel om te ontnuchteren.

⁹ "De politiediensten kunnen een vreemdeling die geen houder is van de bij de wet vereiste identiteitsstukken of documenten vatten en hem onderwerpen aan een maatregel van bestuurlijke aanhouding, in afwachting van een beslissing van de Minister of zijn gemachtigde. De vrijheidsbeneming mag niet langer dan vierentwintig uur duren"

¹⁰ "Hij die tekens van goed- of afkeuring geeft bij de verdediging van partijen, de toespraken van rechters of openbaar ministerie, de ondervragingen, waarschuwingen of bevelen van de magistraten, het uitspreken van vonnissen of beschikkingen, of die stoornis verwekt, kan door de rechter worden gewaarschuwd en zelfs, zo daartoe grond bestaat, op zijn bevel uit de gehoorzaal worden gezet en desnoods voor ten hoogste vierentwintig uren worden aangehouden. De dader wordt opgesloten op vertoon van het proces-verbaal waaruit het bevel tot aanhouding blijkt"

minimumnormen, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen ("cellenbesluit"). Artikel 10 van dit koninklijk besluit bepaalt meer in het bijzonder:

"In opsluitingsplaatsen mogen camera's de bewaking helpen verzekeren op voorwaarde dat de opgesloten personen minimum de privacy genieten bij het gebruik van het toilet. De aanwezigheid van camera's moet aan alle opgesloten personen uitdrukkelijk worden gemeld, behoudens andersluidende beslissing van de gerechtelijke overheid".

- 20.** De Commissie vestigt de aandacht erop dat dit koninklijk besluit "cellen" zijn wettelijke basis kan vinden in artikel 17 bis van de Privacywet, maar ook in artikel 1 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt¹¹.
- 21.** Het koninklijk besluit beoogt dus de videobewaking "in de opsluitingsplaatsen". Deze plaatsen worden precies gedefinieerd in hetzelfde koninklijk besluit (artikel 1, 7°): het gaat ofwel om een politiecel (bestemd voor de opsluiting van één persoon voor een maximale duur van in principe 24 uren), hetzij om een wachtcel (bestemd voor de opsluiting van één persoon voor een duur van maximaal 3 uren), hetzij om een mobiele cel (bestemd voor de opsluiting van één of meerdere personen), hetzij om een collectieve cel (bestemd voor de opsluiting van meerdere personen), het zij om een "cellencomplex", hetzij om een toezichtlokaal (speciaal ingericht voor het onder toezicht houden van één of meerdere minderjarigen) en die gebruikt worden door de politiediensten om één of meerdere personen op te sluiten die het voorwerp vormen van een bestuurlijke of gerechtelijke aanhouding.
- 22.** De Commissie merkt op dat in de definitie van opsluitingsplaatsen geen sprake is van de "fouilleringsruimte" met andere woorden een ruimte ingericht voor het discreet uitvoeren van fouilleringen in de zin van de wet op het politieambt (artikel 1, 9° van het koninklijk besluit).

E.3. Het Standpunt van de Commissie

- 23.** De Commissie erkent dat videobewaking in opsluitingsplaatsen bijdraagt tot het beschermen en waarborgen van het welzijn van de personen die van hun vrijheid beroofd zijn en bovendien bijdraagt tot een verbeterde eerbiediging van de rechten van de verdediging, bedoeld in artikel 6 EVRM.

¹¹ Artikel 1 van voormelde wet : " De politiediensten vervullen hun opdrachten onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de overheden die daartoe door of krachtens de wet worden aangewezen. Bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie, waken de politiediensten over de naleving en dragen zij bij tot de bescherming van de individuele rechten en vrijheden, evenals tot de democratische ontwikkeling van de maatschappij. Om hun opdrachten te vervullen, gebruiken zij slechts dwangmiddelen onder de voorwaarden die door de wet worden bepaald".

- 24.** Deze videobewaking is echter alleen denkbaar als een element dat toegevoegd wordt aan een geheel van maatregelen, zoals regelmatige fysieke controle van de opgesloten personen, een beleid ter voorkoming van zelfmoord, een efficiënt aangiftesysteem voor slachtoffers van ongeoorloofde handelingen in cellen, scheiding, afzondering, toepassing van tuchtsancties of nog de aanwezigheid van een advocaat tijdens het politieverhoor¹².
- 25.** Er moet eveneens gewezen worden op de teneur van artikel 10 van het voormelde Koninklijk Besluit van 14 september 2007: "*In opsluitingsplaatsen mogen camera's de bewaking helpen verzekeren*": een dergelijk videobewakingsstelsel vormt dus een bijkomend hulpmiddel en ontslaat de politiediensten niet van een regelmatig persoonlijk toezicht en de al dan niet instelling van de zgn. "custody officer"..
- 26.** Meer pragmatisch gezien, moet het politiegebouw – of post uitgerust zijn met een duidelijke signalisatie van de videobewaking zodat de persoon die in een van de cellen zit opgesloten daarvan uitdrukkelijk is ingelicht.
- 27.** In navolging van wat het Comité P reeds aanbeveelt, moeten de opnames van de opsluiting volledig blijven (geen enkele gedeeltelijke uitwissing) en bewaard worden gedurende een periode tijdens welke men binnen een redelijke termijn een klacht kan indienen. De Commissie dringt er evenwel op aan dat de intimiteit van een persoon wordt geëerbiedigd: de camera moet zo geplaatst worden dat "*de opgesloten personen minimum de privacy genieten bij het gebruik van het toilet*"¹³.
- 28.** Gelet op artikel 16 van de WVP, moeten de politiediensten de nodige technische en organisatorische maatregelen nemen om de interne toegang tot die beelden te beveiligen (uitsluitend toegang in geval van een klacht en door de bevoegde overheid, logging van de toegang, een beveiligd videobewakingsnetwerk (gescheiden van eventuele andere videobewakingsystemen,...).
- 29.** Naast een beveiligde toegang, vereist artikel 16 van de WVP nog dat er gebruik wordt gemaakt van technologieën die garant staan voor een beveiligde bewaring van de gegevens: dergelijke technologieën moeten inderdaad integer zijn, zo niet zou de bewijswaarde van de beelden in twijfel kunnen worden getrokken. Elke mogelijkheid van manipulatie moet maximaal en preventief vermeden worden.

¹² Zie in dit verband : « *Les normes du CPT – Chapitres des rapports généraux du CPT consacrés à des questions de fond* » (document CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2009), beschikbaar op www.cpt.coe.int/en/docsstandards.htm

¹³ Artikel 10 van het voormelde koninklijk besluit van 14 september 2007.

- 30.** De Commissie beveelt aan dat de categorieën technische en organisatorische maatregelen die voortvloeien uit artikel 16 van de Privacywet en die – hetzij in de schoot van de politiedienst of via een derde vertrouwenspersoon – genomen worden om de integriteit van de beelden te waarborgen, ten minste opgenomen worden in een reglementaire norm waarbij de praktische en technologische details van deze maatregelen geregeld kunnen worden via een andere norm.
- 31.** Wat de bepaling betreft aangaande de bewaringstermijn van de beelden die opgenomen werden door de camera meent de Commissie dat er moet rekening gehouden worden met de specificiteit van de situatie waarin de betrokkene zich bevindt. Het principe dat in dit opzicht moet gelden is dat de bewaringstermijn voldoende moet zijn om de betrokkene toe te laten te reageren indien zich een incident heeft voorgedaan. IN het algemeen zal de betrokkene wellicht inderdaad geconfronteerd worden met omstandigheden die hem na het beëindigen van de maatregel van vrijheidsberoving beletten zijn rechten op korte termijn uit te oefenen¹⁴. Het gebeurt overigens vaak dat er een zekere tijd verstrijkt alvorens de betrokkene kennis krijgt van zijn recht om een klacht in te dienen tegen een bepaalde handling. Bijgevolg meent de Commissie dat , gelet op artikelen 4 en 5 van de Privacywet, een bewaring van de opnames gedurende een termijn van drie maanden redelijk lijkt. Eens deze termijn overschreden, dienen de opnames vernietigd te worden. De Commissie acht het ook aangewezen dat deze bewaartermijn voor de beelden in alle politiegebouwen – en posten van het land van de geïntegreerde politie de enige en dezelfde is.
- 32.** De Commissie acht het noodzakelijk één enkele uitzondering te voorzien op deze bewaringstermijn van drie maanden, namelijk wanneer zich werkelijk een incident voordoet tijdens de opsluiting. In dat geval meent zij dat het proces-verbaal van het incident automatisch moet vergezeld zijn van de beelden betreffende de opsluiting. De door de Commissie in dit verband aanbevolen werkwijze bestaat erin de beelden van het incident te isoleren waarbij evenwel alle beelden van de betrokkene die beweert het slachtoffer te zijn van een incident bij het proces-verbaal gevoegd worden teneinde een waarheidsgetrouwe weergave te waarborgen van wat zich werkelijk heeft afgespeeld gedurende de hele periode waarin de betrokkene van zijn vrijheid was beroofd. Het behoort de politiediensten immers niet toe zelf te beoordelen welke beelden al dan niet relevant zijn om in het raam van een welbepaald incident bij een proces-verbaal gevoegd te worden¹⁵. Wat de extractie van de beelden betreft vestigt de Commissie er de aandacht op dat de verantwoordelijkheid hiervoor dient te worden toevertrouwd aan een persoon die onafhankelijk is van deze die de arrestaties

¹⁴ Een tijdsinterval moet toelaten eventuele kwetsuren te laten vaststellen door een arts, een advocaat te raadplegen,...

¹⁵ Artikel 21 van Voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering voorziet een verjaringstermijn van 15 jaar.

uitvoeren en de cellen bewaken teneinde de objectiviteit van de verwerking te waarborgen en iedere verdenking van manipulatie te voorkomen. Wat het bepalen van de verantwoordelijkheid betreft voor de extractie van de beelden beveelt de Commissie eveneens een uniform beleid aan in alle politieposten.

- 33.** De Commissie beveelt bovendien aan dat de bewaringstermijn voor deze beelden ten minste in een reglementaire norm zou vastgelegd worden.
- 34.** Aangezien de bewaring van deze beelden niet noodzakelijk gebeurt voor opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie maar ook voor preventieve bewijsdoeleinden (ten behoeve van de politie of van de betrokkene, al naargelang), is de procedure voor onrechtstreekse toegang tot deze beelden via de Commissie (artikel 13 van de Privacywet) niet van toepassing en kan de betrokkene overeenkomstig artikel 10 van de Privacywet rechtstreeks toegang verkrijgen tot de geregistreerde beelden van zijn opsluiting. Volgens dezelfde redenering voorziet de camerawet overigens, binnen de beperkingen van haar toepassingsgebied, een rechtstreekse toegang ten behoeve van de betrokkenen.
- 35.** Indien de politiediensten hun wens bevestigen om de beelden van de verschillende cellen permanent te vertonen op monitors in het commissariaat, zouden zij een aantal strikte veiligheids- en toegangsmaatregelen moeten nemen: zo zou het onder meer absoluut noodzakelijk zijn dat het personeel (of een bepaalde categorie ervan) dat er toegang toe heeft duidelijk wordt bepaald in een *ad hoc* document. Een algemene toegang tot de beelden (bijvoorbeeld: monitors in een lokaal waar de personeelsleden in en uit lopen of aan het onthaal) zou moeten worden vermeden.
- 36.** Het probleem van het toezicht stelt zich in werkelijkheid minder op het gebied van de privacy dan op het gebied van de algemene organisatie van dit toezicht. Zoals het Comité P opmerkt: *"Een aangehouden persoon kan hulp nodig hebben. Daarom moet in elke cel een systeem voorhanden zijn (bv. drukknop) waarmee de betrokkene een politieambtenaar kan oproepen. [...] De bewaking van de opgesloten personen leidt bijna overal tot problemen: ofwel moet men in de grote eenheden politieambtenaren voltijds met deze bewaking belasten, ofwel moeten ambtenaren met wachtdienst ontlast worden van hun andere taken teneinde de bewaking te kunnen verzekeren"*¹⁶

¹⁶ Giles L. Bourdoux et al., « Doorgangscellen en bewaarkamers bij de politie », Cahier Vast Comité P n° 2, Brussel, 2005, Blz. 83.

- 37.** De Commissie is ook de registratie van geluidsopnamen van een opsluiting¹⁷ gunstig gezind omdat een opname volledig moet zijn en het geluid bijdraagt tot de waarheidsvinding.

F. Videobewaking bij fouilleringen

- 38.** De maatregel "fouillering" omvat verschillende begrippen, verbonden aan de opdrachten van de politiediensten:
- de administratieve fouillering of veiligheidsfouillering (artikel 28 § 1 van de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt) mag slechts uitgevoerd worden in een door de wet beperkt aantal opgesomde gevallen, teneinde er zich van te vergewissen dat een persoon geen wapen draagt of enig voorwerp dat gevaarlijk is voor de openbare orde. De persoon mag hiertoe niet langer dan een uur worden opgehouden.
 - de gerechtelijke fouillering (artikel 28 § 2 van de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt) mag worden uitgevoerd op personen die het voorwerp vormen van een gerechtelijke aanhouding alsook van de personen ten aanzien van wie aanwijzingen bestaan dat zij overtuigingsstukken of bewijsmateriaal in verband met een misdaad of wanbedrijf bij zich dragen. De persoon mag hiertoe niet langer dan zes uur worden opgehouden.
 - de fouillering voorafgaand aan de opsluiting (artikel 28 § 3 van de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt) laat de politieambtenaren toe de personen op het lichaam te fouilleren alvorens zij worden opgesloten teneinde zich ervan te vergewissen dat de persoon niet in het bezit is van voorwerpen of stoffen die gevaarlijk zijn voor hemzelf of voor anderen of die van die aard zijn een ontvluchting te vergemakkelijken en mag niet langer duren dan de daartoe noodzakelijke tijd.
- 39.** Bij het bezoek aan de commissariaten hebben de politiediensten aan de Commissie meegedeeld dat de fouillering van personen gebeurde met videobewaking in een daartoe bestemd verhoorlokaal, teneinde zich te wapenen tegen elke latere onterechte klacht wegens vernederende of onmenselijke behandeling. In tegenstelling tot de beelden afkomstig uit de cellen zouden deze beelden niet in real time zichtbaar zijn op een scherm maar zouden zij worden opgenomen en uitsluitend toegankelijk zijn voor een magistraat of de onderzoekende politiedienst en dit uitsluitend ingeval van klacht.

¹⁷ Die door de politiediensten wordt gerechtvaardigd door het feit dat "de beelden mogelijks niet toelaten zich ten volle rekenschap te geven van een situatie, en zouden toelaten de aandacht van de politiediensten te vestigen op een gebeurtenis die hun tussenkomst vereist".

- 40.** De Commissie heeft hoger vastgesteld dat de videobewaking in de opsluitingsplaatsen meerdere malen de aandacht trok (verslagen van het Comité P, verslagen van het CPT, arresten van het EHRM, specifieke bepaling van een Koninklijk besluit), terwijl deze van de fouilleringsplaatsen, behalve de wensen van de politiediensten, niet een dergelijke weerklank kent. De fouillering kan overigens een zeer schendende maatregel vormen voor de privacy van de betrokkene (onder meer wanneer de persoon zich nog enkel in onderkleding bevindt).
- 41.** Rekening houdend met het feit dat het voormeld Koninklijk Besluit van 14 september 2007 de "fouilleringsplaatsen" uitsluit (zie *supra*) uit het toepassingsgebied van de videobewaking van de opsluitingsplaatsen, meent de Commissie dat de installatie en het gebruik van een bewakingscamera op dergelijke plaatsen hic et nunc strijdig zou zijn met de geldende regels.
- 42.** Bijgevolg dringt de Commissie erop aan dat, indien de politie nog steeds de beelden van de fouillering wenst op te nemen, daarvoor een gepaste reglementaire basis moet worden aangenomen.

G. Videobewaking in de andere lokalen van het politiegebouw – of post

- 43.** Naar aanleiding van het bezoek aan de politie hebben de bezochte politiediensten aan de Commissie meegedeeld dat er een afzonderlijke videobewaking bestond voor controle op de werknemers (*in casu* de politieambtenaren en het Calog-personeel).
- 44.** Vermits de CAO 68 niet van toepassing is op de openbare sector¹⁸, beveelt de Commissie bijgevolg aan dat deze videobewaking zou voorafgegaan worden door een overleg tussen alle betrokken partijen en, in overeenstemming met de geldende wetgeving, verduidelijkt zou worden in het huishoudelijk reglement van de politiezone of dienst van de federale politie, onder meer op het gebied van: kennisgeving via pictogram, regels voor toegang en controle, doeleinden van het gebruik, ...

¹⁸ Inderdaad, de Collectieve Arbeidsovereenkomst nr. 68 van 16 juni 1998 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de werknemers ten opzichte van de camerabewaking op de arbeidsplaats., algemeen bindend verklaard door het Koninklijk Besluit van 20 september 1998, is niet van toepassing op de openbare sector.

- 45.** De Commissie beveelt eveneens aan – zoals zij reeds had vastgesteld – dat een dergelijk netwerk voor videobewaking gescheiden zou worden van andere videobewakingssystemen die geïnstalleerd werden voor andere doeleinden (zie *supra*).

Voor de Administrateur m.v.,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere